

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toiminta-alueen yhteinen potilastietorekisteri

Potilasinformaatio 19.8.2015

Yleiset potilastietojen käytön edellytykset ja rajoitukset

Potilaan hyvän hoidon toteuttaminen edellyttää, että hoitavalla henkilökunnalla on hoidon yhteydessä käytettävissä kaikki tarpeelliset tiedot potilaan terveydentilasta ja hänelle tehdyistä tutkimuksista.

Potilastietojen käyttö ja luovutus organisaatioiden välillä edellyttää aina potilaan ja hänen tietojaan käsittelevän henkilön välistä hoitosuhdetta.

Potilastietoja saa käyttää vain hoidon edellyttämässä laajuudessa. Potilastietojen käyttöä ja luovutuksia organisaatioiden välillä seurataan jatkuvasti kaikkien potilaiden ja käyttäjien osalta lokitietojen avulla.

Perinnöllisyyslääketieteen ja psykiatrian hoitoyksiköissä syntyneet potilastiedot ovat erityissuojattuja ja niiden käyttö edellyttää aina erillistä käyttäjän erityistä vahvistusta ennen tietojen käyttöä muissa kuin ko. erikoisalojen yksiköissä.

Yhteinen potilastietorekisteri

1.5.2011 voimaan tullessa Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa säädetään, että saman sairaanhoitopiirin alueella toimivien perusterveydenhuollon (terveyskeskusten) ja erikoissairaanhoidon (keskussairaalan) potilasrekisterit ja potilasasiakirja-arkistot muodostavat yhteisen potilastietorekisterin. Potilastiedot voivat olla paperilla tai tietojärjestelmissä ja käyttö voi kohdistua myös ennen 1.5.2011 syntyneisiin tietoihin. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen järjestämän työterveyshuollon potilasasiakirjat ovat osa yhteistä potilasrekisteriä.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien (myöhemmin HUS:n toiminta-alue) yhteisen potilastietorekisterin muodostavat seuraavien julkisen terveydenhuollon organisaatioiden potilastiedot (potilasasiakirjat):

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä sairaanhoitopiirin jäsenkunnat Askola, Espoo, Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio, Tuusula ja Vantaa.

Lisäksi yhteiseen potilastietorekisteriin kuuluu perusturvakuntayhtymä Karviainen (Karkkila ja Vihti).

Yhteiseen potilastietorekisteriin kuuluu myös HUS:n jäsenkuntien terveydenhuoltolain 18 §:n mukaisesti järjestämä työterveyshuolto.

Potilasta hoitava henkilökunta voi käyttää yhteisessä potilastietorekisterissä olevia hoidon kannalta tarpeellisia potilastietoja ilman potilaan suostumusta. Käyttö edellyttää kuitenkin, että potilasta on informoitu yhteisen potilastietorekisterin käytöstä ja mahdollisuudesta kieltää potilastietojen yhteiskäyttö.

Potilasrekisteritietoja käytetään:

1. potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämiseen, suunnitteluun, toteutukseen, seurantaan ja laadunvalvontaan
2. potilaan hoidon ja tutkimusten laskuttamiseen
3. ammattihenkilöiden toiminnan valvontaan (lokityöt) ja mahdollisten korvausvaatimusten selvittämiseen
4. terveydenhuollon toiminnan suunnitteluun, tilastointiin, seurantaan ja arviointiin sekä tieteelliseen tutkimustoimintaan

Potilaan / kansalaisen oikeus rajoittaa yhteisen potilastietorekisterin käyttöä

Potilas voi halutessaan kieltää potilastietojensa luovuttamisen kokonaan toisessa HUS:n toiminta-alueen potilastietorekisteriin kuuluvassa toimintayksikössä. Kielto on voimassa toistaiseksi ja sen voi peruuttaa milloin tahansa. Kiellon rajaamia potilastietoja ei saa käyttää edes hätätilanteessa. Potilas voi

kuitenkin luovutuskiellon yhteydessä sallia tietojensa luovutuksen hätätilanteessa (esim. silloin, kun potilas ei tajuttomuuden vuoksi voi muuttaa kieltoaan ja hoitava yksikkö tarvitse välittömästi toisen toimintayksikön tietoja).

Potilas voi tehdä tietojensa luovuttamista koskevan kiellon Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä seuraavasti:

1. Käydessään HUS:n hoitoyksikössä, jossa potilaalle annetaan allekirjoitettavaksi kieltolomake, jonka tietosisältö tallennetaan potilastietojärjestelmään ja sen kautta kansalliseen tiedonhallintapalveluun
2. Omakanta-portaalin kautta osoitteessa <http://www.kanta.fi/omakanta> (tunnistautuminen joko pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai varmennekortilla).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen linjauksen mukaisesti omakätisesti allekirjoitettu ja kirjeitse toimitettu kirjallinen kieltö ei ole pätevä menettely luovutuskiellon tekemiseksi, vaan luovutuskieltö edellyttää käyntiä HUS:n hoitoyksikössä tai jossakin muussa terveydenhuollon toimipisteessä Suomessa. Toinen vaihtoehto on kiellon tekeminen Omakanta-portaalissa.

Potilastietojen luovutus yhteisen potilastietorekisterin ulkopuolelle

Potilastietojen luovuttaminen HUS:n toiminta-alueen yhteiseen potilastietorekisteriin kuuluvien organisaatioiden ulkopuolelle mm. yksityiseen terveydenhuoltoon edellyttää potilaan asemasta ja oikeudesta annetun lain mukaisen potilaan suostumuksen.

Suostumus voi olla kirjallinen tai se voidaan antaa suullisesti, jolloin suostumus kirjataan potilasasiakirjoihin. Potilas voi ilmaista suostumuksensa myös muutoin (esim. vammautuneen potilaan pään nyökäys), mikä kirjataan potilasasiakirjoihin vastaavasti kuin suullinen suostumus.

Kirjallinen luovutuksen mahdollistava suostumus voi koskea kaikkia potilaan tietoja, tai se voi olla rajoitettu tiettyihin tietoihin, esimerkiksi tietyn hoitajakson hoitopalautteeseen. Potilaalla on oikeus muuttaa kirjallisen suostumuksen sisältöä hoitonsa eri vaiheissa.

Mm. seuraavat organisaatiot eivät kuulu HUS:n toiminta-alueen yhteiseen potilastietorekisteriin ja potilastietojen luovutus edellyttää siis potilaan kirjallista suostumusta:

- Yksityinen lääkäriasema
- Yksityinen ammatinharjoittaja
- Muut sairaanhoitopiirit
- HUS:n oman henkilökunnan työterveyshuolto
- Yksityinen työterveyshuolto
- Sosiaalihuolto

Lisätietoja yhteisestä potilastietorekisteristä

Lisätietoja yhteisestä potilastietorekisteristä ja käytännöistä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin kuntayhtymässä löytyy HUS:n internet-sivuilta: <http://www.hus.fi/>

Asiaa koskeva lainsäädäntö

Henkilötietolaki (523/1999) Erikoissairaanhoitolaki (1062/1989)

Mielenterveyslaki (1990/116)

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)

Sosiaalihuoltolaki (1982/710)

Lastensuojelulaki (2007/417)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (2007/159, 1227/2010)

Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/1994)